

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för bekämpande av potatiskräfta.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 15 mars 1929 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 224, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de i bilaga till nämnda statsrådsprotokoll intagna bestämmelser, utfärda kungörelse med vissa bestämmelser angående bekämpande av potatiskräfta.

Berörda kungörelseförslag har såsom bilaga fogats vid detta utlåtande. Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottet.

Såsom framgår av propositionen innehåller det framlagda kungörelseförslaget dels vissa redan i tillämpning varande bestämmelser till förhindrande av potatiskräftans spridning genom befintligt smittämnes förande från det ställe, där det alstrats, dels ock nya föreskrifter, som taga sikte på att oskadliggöra och förhindra alstring av smittämnet.

Utskottet har vid granskning av förslaget ej funnit anledning till erinran mot detsamma.

I detta sammanhang har utskottet emellertid ansett sig böra något vidröra frågan om ordnandet i allmänhet av ett förbättrat växtskydd. På sätt framgår av propositionen (sid. 3) hava lantbruksstyrelsen och styrelsen för centralanstalten i gemensam skrivelse den 11 januari 1929 föreslagit, att inom centralanstalten skulle upprättas en särskild institution för växtskydd, benämnd centralanstaltens växtskyddstjänst, med uppgift bland annat att vara verkställande organ för det direkt statliga bekämpandet av potatiskräfta och andra växtsjukdomar. Detta ärende är beroende av Kungl. Maj:ts prövning. Då förslag i denna organisationsfråga alltså icke i nu förevarande sammanhang framlagts, kan utskottet givetvis icke taga någon mera bestämd ställning därtill. Till följd härav anser sig också utskottet i fråga om de bestämmelser rörande sättet för handhavandet av potatiskräftans bekämpande, som inrymmas i det nu förevarande kungörelseförslaget, böra uttala, att de måste anses vara av provisorisk karaktär.

Emellertid vill utskottet tillika framhålla, att behovet av ett förbättrat växtskydd torde vara i praktiken tillfullo ådagalagt, icke minst genom de omständigheter, som framkommit i sammanhang med upptäckten av potatis-kräftans förekomst i riket. Förhållandet lärer även vara, att vårt land i detta hänseende är sämre ställt än vissa andra länder. Det torde förden-skull enligt utskottets mening vara av stor vikt, att uppmärksamhet ägnas denna fråga och att densamma snarast bringas till sin lösning i de former, som må befinnas vara de lämpligaste.

Under åberopande av det förut anförda hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Andersson* i Fältenborg, *Boberg*, *von Stocken-ström*, *Granath*, *Kropp* och *Anders Henriksson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Hedlund* i Häste, *Sköld*, *Uddenberg*, *Svensson* i Grönvik, *Gustafson* i Vimmerby och *Pehrsson* i Brams-torp.

Reservation

av herrar *Johansson* i Uppmälby och *Svensson* i Grönvik, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Såsom framgår av propositionen innehåller det framlagda kungörelseförslaget dels vissa redan i tillämpning varande bestämmelser till förhindrande av potatiskräftans spridning genom befintligt smittämnes förande från det ställe, där det alstrats, dels ock nya föreskrifter, som taga sikte på att oskadliggöra och förhindra alstring av smittämnet.

Utskottet har vid granskning av förslaget ej funnit anledning till erinran mot detsamma.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.»

Bilaga.

Förslag

till

kungörelse med vissa bestämmelser angående bekämpande av potatiskräfta.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Finnes anledning antaga att potatis (växande eller skördad) är smittad av potatiskräfta, skall den, som innehar sådan potatis, ofördröjligen om förhållandet göra anmälan¹ till centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet (Centralanstalten, adress Experimentalfältet).

Har dylik anmälan inkommit till centralanstalten, skall anstalten skyndsamt föranstalta om undersökning för utrönande av sjukdomens förekomst och faran för dess ytterligare spridning.

2 §.

Finner centralanstalten efter undersökning, som i 1 § sägs, att potatiskräfta föreligger, skall anstalten därom ofördröjligen underrätta vederbörande länsstyrelse samt därvid avgiva förslag beträffande det område, som anses bära förklaras smittat av sjukdomen.

På länsstyrelsen ankommer att omedelbart förklara område av den storlek, som med hänsyn till omständigheterna prövas erforderlig, smittat av potatiskräfta.

3 §.

Smittförklaring, som i 2 § sägs, gäller, till dess länsstyrelsen efter centralanstaltens hörande förklarar det smittförklarade området fritt från potatiskräfta.

För utrönande av huruvida området är fritt från sjukdomen äger centralanstalten, där den så finner erforderligt, anlägga odlingsförsök inom det samma.

¹ För dylik anmälan samt för till centralanstalten adresserad postförsändelse innehållande prov på potatis eller potatisplantor åtnjutes frankeringsfrihet enligt Kungl. Maj:ts brev den 6 september 1928 till generalpoststyrelsen (se Svensk författningssamling 1928, nr 338).

4 §.

Potatis av skörd, som är smittad av potatiskräfta, må ej användas annorledes än inom eget hushåll och ej i något fall till utsäde. Innan potatisen användes till föda åt människor eller djur, skall den kokas. Vid råskalning uppkommet avfall skall, därest detsamma användes för utfodringsändamål, dessförinnan kokas, men i annat fall oskadliggöras genom bränning.

Vid skörd av potatis, som är smittad av potatiskräfta, skola blast, av sjukdomen hårt angripna knölar och annat avfall omsorgsfullt hopsamlas och oskadliggöras genom bränning.

5 §.

Där centralanstalten med hänsyn till faran för sjukdomens spridning så finner erforderligt, äger centralanstalten omhändertaga och oskadliggöra potatis av skörd, som är smittad av potatiskräfta.

Vid omhändertagandet skall potatisen värderas enligt de i 8 § 1 mom. angivna grunder och i den ordning centralanstalten bestämt.

Kostnaderna för dylik värdering skola bestridas av statsmedel.

6 §.

Från område, som förklarats smittat av potatiskräfta, må ej utan särskilt av länsstyrelsen efter centralanstaltens hörande meddelat tillstånd bortföras potatis eller potatisblast eller rötter eller andra underjordiska växtdelar samt ej heller jord, gödsel, kompost eller köksavfall. Likaså vare förbjudet att från smittförklarat område föra redskap eller transportmedel, som inom området använts vid brukande av jord eller vid skörd, så vida ej dylikt redskap eller transportmedel desinficerats genom tvättning med formalinlösning innehållande minst 2 procent formaldehyd.

7 §.

1 mom. Under tid, då område är förklarat smittat av potatiskräfta, står odlingen av potatis å området under tillsyn av centralanstalten.

2 mom. Beträffande odling av potatis inom smittförklarat område gäller följande:

a) Å jordområde, som burit av potatiskräfta smittad potatis, må potatis ej odlas under det närmast följande året.

b) Till utsäde må allenast användas potatis av sort, som ej är mottaglig för angrepp av potatiskräfta (immun potatis). Dylikt utsäde skall anskaffas genom centralanstaltens förmedling, dock må odlare av potatis, som härröra från utsäde anskaffat på sådant sätt, av potatisen taga utsäde till eget behov, såvida i densamma ej förekommer inblandning av potatissort, som ej är immun.

3 mom. Inom smittförklarat område skola potatisplantor, som härröra från potatisknölar, som övervintrat i jorden, genom markinnehavarens försorg borttagas och oskadliggöras genom bränning.

8 §.

1 mom. För potatis, varöver centralanstalten på grund av föreskriften i 5 § förfogat, är ägaren berättigad till ersättning av statsmedel. Ersättningen bestämmes med hänsyn till potatisens värde vid tiden för omhändertagandet. Då fråga är om växande omogen potatis, skall dock hänsyn tagas till förlust, som ägaren må hava lidit genom mistning av skörd, som kunnat påräknas, om potatisen fått mogna.

2 mom. Där någon tillskyndats förlust därigenom att till följd av förbud, som i 6 § avses, hinder mött att från det smittförklarade området avyttra potatis eller annan vara, må ersättning av statsmedel tillerkännas honom, såvitt han visar, att han brukat sälja vara av ifrågavarande slag och att försäljningen varit av väsentlig ekonomisk betydelse för honom. För förlust, som hänför sig till tid inom mera än ett år från smittförklaringen, må gottgörelse ej utgå med högre belopp än som svarar mot halva förlusten.

9 §.

I andra fall än i 8 § sägs utgå ej ersättning på grund av åtgärd, som vidtagits enligt denna kungörelse.

Rätt till ersättning enligt nämnda paragraf vare förverkad, där den, som lidit förlusten, genom överträdelse av i denna kungörelse meddelade föreskrifter eller på annat sätt måste anses hava själv förorsakat den åtgärd, som medfört förlusten.

10 §.

Den, som vill komma i åtnjutande av ersättning, varom i 8 § sägs, skall göra skriftlig ansökning därom till styrelsen för centralanstalten, som bestämmer om och till vilket belopp ersättning må utgå. I ansökningen skall uppgivas den förlust, varför ersättning äskas, den åtgärd, som vållat förlusten, och de omständigheter, sökanden vill till stöd för ansökningen åberopa. Ansökningen skall vid äventyr att rätt till ersättning eljest förloras hava till styrelsen inkommit inom sex månader efter utgången av det kalenderår, under vilket förlusten uppkommit.

11 §.

En var är skyldig att, såvitt honom rör, låta undersökning, varom i 1 § förmäles eller som företages för utövande av tillsyn enligt 7 § 1 mom., obehindrat försiggå ävensom att tåla utförande av odlingsförsök, som i 3 § avses.

Ägare och innehavare av potatis må ej hindra omhändertagande av potatis jämlikt 5 §.

12 §.

Förseelse mot 1 § första stycket, 4, 6, 7 eller 11 § straffes, där ej enligt allmänna strafflagen strängare straff bör följa å förseelsen, med böter från

och med tio till och med femhundra kronor; och skall föremål, som i strid mot det i 6 § stadgade förbud bortförts från smittförklarad område, jämte emballage vid anträffandet genast på lämpligt sätt oskadliggöras, redskap eller transportmedel genom desinficering på sätt i sistnämnda paragraf sägs.

13 §.

Åtal för förseelse mot denna kungörelse anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

14 §.

Böter, som ådömas enligt denna kungörelse, tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

15 §.

Länsstyrelses beslut, varigenom område förklarats smittat av potatiskräfta, skall bringas till allmänhetens kännedom genom kungörelse i länskungörelserna och i tidning inom orten ävensom delgivas vederbörligen polismyndighet.

16 §.

Emot beslut, som på grund av denna kungörelse meddelas av styrelsen för centralanstalten eller länsstyrelse, må hos Kungl. Maj:t besvär anföras inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd; dock länder beslutet, utan hinder av besvär, till efterrättelse, intill dess annorlunda kan bliva vederbörligen förordnat.

17 §.

Angående införsel av potatis till riket är särskilt stadgat.

Denna kungörelse träder i kraft den _____, från och med vilken dag kungörelsen den 6 september 1928 (nr 337) med vissa bestämmelser angående åtgärder för bekämpande av potatiskräfta skall upphöra att gälla.
